

Entrevista a Gerard Claret

'Moderato cantabile'

Gerard Claret, artista internacionalment reconegut i guardonat, s'ha dedicat des de la primera infantesa a tocar el violí. Aquest fràgil instrument tricentenari és la batuta que ha marcat, de manera constant i sostinguda, el ritme acompassat d'una vida plena de música.

He vist Gerard Claret, acaronent la galta a la fusta brunyida, fer vibrar imperceptiblement cordes amb lirisme dramàtic i emotiu. L'he vist, seriós i estricte, amb esmòquing impecable, fer brollar del violí ritmes contrapuntístics enèrgics, de precisió matemàtica. I l'he vist també amb jersei gruixut, rodejat de quitxalla, escoltar amb somris indulgent i comprensiu els grinyols inevitables dels petits aprenents de violí. Estudi, interpretació i docència són les diferents facetes d'una mateixa vocació.

—*Vas nàixer a Andorra l'any 1951. Als anys cinquanta Andorra devia ser un petit poble tranquil de muntanya sense massa caliu musical. ¿Com va sorgir una vocació tan marcada en un ambient tan poc estimulant? ¿Eren aficionats a la música a casa teva?*

—No, gens. De fet, l'interès per la música es va desvetllar en el meu pare a l'exili, on va conèixer Pau Casals. El pare, a França, va ser com una mena de secretari de Pau Casals: li organitzava els concerts, muntaven actuacions per als ex-

liats... Van intimar molt tots dos. El pare, que havia quedat realment im-

pressionat per la figura de Casals, com a músic, va dir: "Estic molt content perquè hem tingut uns bessons, ¡i seran músics!"

Lluís Claret, germà bessó de Gerard i fillol de Pau Casals, va ser destinat al violoncel. Gerard tocava el violí.

—*¿A quina edat vau començar a estudiar l'instrument?*

—Als vuit o nou anys. Anàvem amb el professor Marbà, un senyor que tenia

una escola de música a la Seu d'Urgell i que pujava a Andorra a donar classes. Donava classes de tot: de violí, de piano, d'acordió... Va ser una sort que hi hagués aquell senyor a Andorra perquè en aquells moments ningú no estudiava música allà. Andorra era un autèntic desert musical. També ens va ajudar el senyor Revés, molt aficionat a la música (ell tocava el violí), i un gran mecenes. Muntava concerts a casa seva. Encara ara ho continua fent un cop a l'any; nosaltres hi anem sempre a tocar alguna cosa. Aplegava gent diversa d'Andorra. Recordo un general americà retirat que tocava la viola i el senyor Roura, un músic que tocava en una petita discoteca d'allà; sabia tocar piano, violí, trompeta... era un gran professional. Feia arranjaments de Beethoven, de sarsuelas... tot allò, per a nosaltres, va ser un gran estímul. També el fet de ser dos germans que estudiàvem al mateix temps devia motivar-nos l'un a l'altre. Quan vam fer tretze o catorze anys la família es va traslladar a Barcelona, bàsicament pels nostres estudis musicals.

—*¿Vau entrar al Conservatori?*

—Ens vam matricular al Conservatori del Liceu pel lligam que hi havia amb l'escola del senyor Marbà. Però a la vegada fèiem classes particulars. Jo concretament amb el mestre Macià, una persona que em va marcar molt. Tenia una petita orquestra formada pels seus alumnes. Recordo que no va ser fins aleshores que se'm va desvetllar veritablment l'interès musical.

—*¿Quan vas optar, de manera definitiva, per la música?*

—Nosaltres, cada any, anàvem a Prades a l'estiu a sentir Pau Casals i li tocàvem allò que havíem estudiat durant l'any. El pare li va fer la consulta i Casals va considerar que teníem bona fusta. A partir d'aquell moment vam deixar els estudis per dedicar-nos a la música de manera exclusiva. Devíem tenir uns quinze anys.

—*¿Has tingut en algun moment una crisi vocacional? ¿El sentiment que hauries desitjat dedicar-te a alguna altra cosa?*

—El sentiment que has escollit una professió i que n'has hagut de deixar d'altres, en algun moment de la vida apareix. Penso que poc o molt a tothom li passa. Comprens que no pots fer marxa enrere i això pot crear-te una certa angoixa.

Gerard Claret, aquest novembre passat, a causa d'un accident domèstic, va frac-

turar-se el braç. Per primera vegada des que comencà a tocar el violí, ha hagut de fer una pausa forçada.

—*Potser no haves estat mai dos mesos seguits sense agafar el violí. ¿Com has viscut aquesta experiència?*

—Fa vint-i-cinc anys que em dedico al violí. És una feina molt obsessiva que t'ocupa les vint-i-quatre hores del dia. És una feina que et fa anar una mica com les mules: amb ulleres. Aleshores, de cop i volta, arriba un accident com aquest que t'obliga a parar. A part que et plantejes si podràs tornar a tocar (de fet jo, això, ¡encara no ho sé!), és bastant traumàtic perquè t'adones que sense el violí no saps massa per on anar. Però a la vegada veus que també s'obren de cop una sèrie de noves possibilitats, una altra manera d'enfocar la teva professió, sempre en el camp de la música, és clar. Descobreixes que quan desapareix l'obsessió per l'instrument t'obres a altres perspectives. I això és important perquè t'adones que, a la llarga, aquest obrir-se va en benefici de l'instrument. A hores d'ara estic convençut que si puc tornar a tocar el violí, la meua actitud no serà la mateixa d'abans. A més, quan t'ha passat un incident d'aquest tipus, apareix el convenciment que no ha estat per casualitat, que alguna cosa havia de succeir. Hi havia d'haver un trencament en algun lloc. Per a mi, com a persona, jo crec que aquest deturar-me a pensar allò que m'he trobat forçat, m'haurà resultat beneficiós.

Gerard Claret, llorejat en el Concurs Tenu de la Ràdio-televisió Belga i en el Concurs Internacional Mari Canals, ha estat invitat com a solista per les principals orquestres espanyoles i europees (França, Bèlgica, Holanda, Txecoslovàquia, Turquia, URSS...). El seu repertori inclou obres per a orquestra de cambra de Bach, Vivaldi, Haydn, Mozart, i per a orquestra simfònica (Beethoven, Mendelssohn, Sibelius, Brahms, Bartok, Stravinsky...).

—*Tot intèrpret, m'imagino, sent una certa predilecció per uns determinans autors, ja sigui per identificació amb les seves obres, ja sigui pel repte que implica enfrontar-s'hi... ¿Tens autors preferits?*

—En el meu cas, jo crec que depèn del moment. Si has realitzat, per exemple, una gira de concerts on has hagut d'interpretar deu vegades consecutives un programa en què has tocat molt Brahms o molt Bach o molt Beethoven, potser tindràs ganes de descansar d'aquests autors. Ara, d'una manera general, si m'ha-

gués de quedar amb unes obres per a violí, segurament triaria les partides de Bach i si hagués de concretar més, diria la Chacona.

L'any 1981, moguts per les seves inquietuds pedagògiques, Gerard i Lluís Claret, juntament amb el pianista Albert G. Attenelle, creen l'Escola de Música de Barcelona, on imparteixen classes de violí, violoncel i piano.

—*¿L'Escola està orientada a formar músics professionals o a desvetllar l'interès per la música?*

—L'orientació final de l'escola és formar músics professionals. Ara, com que abarquem des dels cinc anys, és evident que en els petits el que fem és motivar-los per la música... A partir d'un determinat nivell, però, els exigim una certa dedicació.

—*Generalment aquesta exigència ha de coincidir amb l'edat en què a l'escola també els exigeixen més. ¿Quin marge de tolerància teniu respecte als vostres programes?*

—Nosaltres som bastant flexibles amb els programes. D'altra banda tampoc no podem defugir una realitat que coneixem perfectament. Sabem que tenen poques hores per a estudiar. De totes formes jo crec que ens adonem de seguida de la persona que, tot i tenir molt poc temps, l'aprofita i d'aquell que no fa brot. Veus perfectament la diferència entre el que té interès i no pot dedicar-hi més hores i el que no té interès. Evidentment hem d'esperar que acabin el COU. Ara, en els casos que intuïm una vocació incipient, sí que fem pressió perquè aquell alumne faci el batxillerat de forma més tranquil·la, que intenti de fer el batxillerat nocturn o bé fer-lo amb més anys... És una edat, dels 15 als 20 anys, molt important. Si hem d'esperar que acabin el COU, és massa tard per als futurs professionals.

—*¿Hi ha a l'estranger un sistema més adaptable d'ensenyança que doni més possibilitats a un alumne amb predisposició musical?*

—És una realitat que, a fora, als 17 o 18 anys, ja tenen un nivell professional i que aquí han d'esperar els 22 anys per aconseguir-lo. Deixant a part que la cultura musical de casa nostra es troba molt per sota de la d'altres països europeus, aquí el batxillerat és un dels més enciclopèdics que hi ha. A fora o bé tenen només classes al matí com a Alemanya i poden dedicar les tardes a altres activitats com en aquest cas la música, o bé, com a França, tenen una tarda lliure en-

"El violí és una feina molt obsessiva".

JORDI MORERA

tre setmana, o bé el batxillerat és molt més senzill, com als EUA. A Hongria, on es fomenta molt la cultura musical i, d'una manera més general, les facultats creatives de l'infant, en els conservatoris s'imparteixen alhora els estudis de música i els estudis de batxillerat. Ho fan tot en el mateix centre. Treballen moltíssim, això sí, però quan acaben el batxillerat ja tenen una cultura instrumental molt important. Aleshores, si volen seguir els estudis musicals, ingressen a l'acadèmia. Aquí ha de canviar molt tot això si es pretén que la música tingui rang universitari.

—L'any 1988 l'Escola signava un conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona. ¿En què consisteix aquest acord?

—La UAB dona un diploma acreditatiu a aquells alumnes que, estant en possessió del COU, finalitzen el pla d'estudis de l'Escola. Val a dir que a part del solfeig i de l'instrument, el nostre pla d'estudis comporta tota una sèrie d'assignatures complementàries. És una formació musical molt global. Aquest diploma acreditatiu, però, no té validesa oficial.

—També ara fa un any van aconseguir

que la Guildhall School Of Music And Drama de Londres reconeixés el títol atorgat per l'Escola de Música de Barcelona. Vosaltres no teniu reconeixement oficial aquí a Espanya mentre que la Guildhall School sí que és una escola oficial a Anglaterra. ¿Es pot donar el cas que un alumne vostre tingui un diploma oficial anglès i que, paradoxalment, no pugui obtenir el diploma espanyol?

—Evidentment. Això ja va passar l'any passat. Van venir tres professors de la Guildhall: piano, violí i violoncel. Nosaltres vam presentar set alumnes: tres de piano, dos de violí i dos de violoncel. Van accedir a la prova i ara tenen el Performance Diploma de la Guildhall però, en canvi, no tenen cap reconeixement oficial espanyol. Nosaltres podem donar el títol anglès, i però no podem donar l'espanyol! Quan l'any 93 els diplomes siguin equiparables, aleshores, a través del diploma anglès, podrem accedir a l'espanyol. I segurament el nostre títol tindrà més prestigi que els títols del Conservatori, últimament tan desprestigiats.

—Des de fa set anys i directament lligat amb l'Escola, organitzeu unes colònies

d'estiu musicals, per a nens i nenes de vuit a quinze anys. ¿Els agrada això de treballar a l'estiu?

—Jo puc assegurar-te que els nanos hi van encantats. S'ho passen molt bé. El lloc és preciós, és a Castellar de n'Hung. Lloguem cada any un castell restaurat que és una autèntica meravella. Els nens estan dividits en dos grups segons l'edat: de vuit a dotze i de dotze a quinze anys. Treballen moltíssim durant els quinze dies que duren les colònies. Però, evidentment, es compagina l'esbarjo amb la música. Als matins tenen les classes d'instrument i a la tarda alternen classes de cambra amb excursions, jocs, espectacles que munten ells mateixos... Es fan dues orquestres de trenta nanos. Els pares venen a l'últim concert i es fa un dinar. És una experiència bastant inoblidable. A molts d'aquests nens, després de les colònies, els agafa una fal.lera pel violí que no paren d'estudiar.

Una altra de les iniciatives pedagògiques preses pels germans Claret i per Albert G. Attenelle ara fa deu anys, juntament amb la fundació de l'Escola, va ser la creació del Curs Internacional de Vic, destinat a alumnes de menys de 30 anys

• Anem aconseguint que la relació eat-nivell musical estigui en concordància amb d'altres països”.

JORDI MOHERA

amb estudis musicals de nivell superior.

—És un curs que té una curta durada: 17 dies. *¿Quins objectius preteneu assolir en un període de temps tan reduït?*

—Malgrat que sigui un període curt és molt intensiu. Els alumnes treballen molt: classes d'instrument, classes de cambra, concerts que han de preparar... La finalitat principal d'aquest curs és bàsicament donar informació. A Vic venen alumnes de l'Escola per acabar el treball del curs, però, sobretot, gent de fora, estrangers que tenen interès de treballar amb determinats professors. El curs els permet viure l'ambient musical de Catalunya alhora que els dona l'ocasió de conèixer un nucli concret de professionals i una determinada manera de treballar. Després, molts d'aquests alumnes estrangers tornen per a perfeccionar-se a l'Escola, al cap d'un cert temps, quan han acabat els seus estudis. Venen aquí a passar un, dos, tres anys, depèn. el que és cert és que els alumnes que assisteixen al curs de Vic surten d'allà amb matèria suficient per a plantejar-se professionalment la música.

—Una de les condicions d'admissió al curs de Vic és que els alumnes han de fer música de cambra.

—Sí. Considerem que la música de cambra és bàsica per a tot instrumentista. Anècdotes com la que m'explicava un professor del conservatori de València

d'un alumne que se'ls havia presentat a examen amb una sonata de Beethoven sense el pianista (¡una obra que no té sentit sense el piano!), no són excepcionals. Són incidents que es donen fins i tot en proves per a accedir a funcionari d'orquestra. Això demostra que encara, en aquest aspecte, estem a l'edat de pedra. El tema de la música de cambra ens ha preocupat sempre molt. També aquí a l'escola, a partir d'un cert nivell, els alumnes fan música de cambra. A nivell mitjà, entre els 16 i 17 anys, ja tenen la possibilitat de formar part d'un conjunt de música instrumental. El problema que tenim és que, com a escola privada que som, tot el que es fa s'ha de pagar. Aleshores no pots obligar l'alumne a fer-ho tot. Donem la possibilitat al que no pot fer cambra de fer una altra assignatura complementària: harmonia, per exemple.

—*¿Quin és el balanç d'aquests deu anys d'ensenyament musical?*

—Jo crec que el fet d'haver arribat als deu anys, per a una escola que no rep cap tipus subvenció, ja és molt important. D'altra banda podem presentar un dossier de la gent que ha passat per aquí i que ja està encarrilada en llocs professionals. També hi ha una cosa molt important que hem aconseguit o que anem aconseguint de mica en mica i és que el nivell musical i l'edat dels alumnes estiguin més equilibrats, que la relació edat-

nivell estigui més en concordància amb la d'altres països més avançats. És indubtable que en el transcurs d'aquests anys aquest nivell ha anat pujant.

També aquest any, el Trio de Barcelona, format per Gerard i Lluís Claret i Albert G. Attenelle, compleix els deu anys d'existència. El seu repertori és ampli i inclou tant autors clàssics com romàntics o contemporanis.

—*¿Quins projectes teniu per a aquesta celebració?*

—Bé. Hem grabat amb Harmonia Mundi un disc de Mendelssohn que acaba de sortir ara al mercat. D'altra banda estem pendents d'anar, a començaments d'any, a l'auditori de Madrid on encara no hem tocat mai. Tenim en projecte Txaikovski, un trio de Shumann... Després, volem grabar, també a París amb Harmonia Mundi, un nou disc amb els tríos de Dvorak...

Gerard Claret, que es defineix com una persona amb interessos múltiples, obert al món que l'envolta, és pare de dos nens que estudien violí i violoncel. De tarannà pacífic, actiu però ponderat, dinàmic en el quefer però mesurat en els impulsos, exigent en el treball però cordial en el tracte, Gerard Claret ha sabut compaginar amb encert i èxit el plaer de la interpretació amb la satisfacció de la docència.

Zeneida Sardà